تحلیل

عبور از میراث عمر البشیر

دکتر محمدجواد گودینی
مترجم

سقوط عمر البشیر در کشور سودان و کنار رفتن وی از صحنه قدرت، درهای اصلاحات روی ملت سودان را پس از گذشت سه دهه گشوده است. سودان که اکنون یکی از فقیرترین و ضعیف‌ترین کشورهای عربی به‌شمار می‌رود، از امکانات و قابلیت‌هایی برخوردار است که می‌تواند آن را به یکی از پیشرفته‌ترین و توانمندترین کشورهای آفریقایی تبدیل کند.

تنها در عرصه برخورداری از طلا، سودان دهمین کشور صادرکننده طلا در سطح جهانی به شمار می‌رود. در بخش کشاورزی و دامپروری نیز سودان از ظرفیت‌های ویژه و قابل ملاحظه‌ای برخوردار است که می‌تواند در منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا به جایگاه نخست تبدیل شود. اما در شرایط کنونی، هیچ‌کدام از این مولفه‌های تولید ثروت در این کشور مورد بهره‌برداری جدی قرار نگرفته و مغفول مانده است. سودان در بخش انرژی خورشیدی نیز از جایگاه جهانی بالایی برخوردار بوده و مساحت بسیاری از این سرزمین را بیابان‌هایی تشکیل می‌دهد که توان دریافت انرژی خورشیدی را به شکل قابل‌ملاحظه‌ای دارد. اما با این همه امکانات و ثروت‌های طبیعی، سودان از بحران‌های اقتصادی رنج می‌برد و میزان بدهی خارجی این کشور از رقم ۵۰ میلیارد دلار گذشته و هزینه‌های زندگی برای شهروندان سودانی بسیار بالا و گران است؛ تا جایی که بسیاری از مردم این کشور در تامین نان برای خود و اعضای خانواده‌شان دچار مشکل شده و قیمت نان در سودان آن‌قدر گران شده که به خیزش مردم این کشور و حضور گسترده‌شان در اعتراض به این شرایط بحرانی منجر و در ادامه به سقوط عمرالبشیر منتهی شده است.

عمر البشیر در کشور سودان مانع بزرگی برای تحقق پیشرفت اقتصادی محسوب می‌شد؛ چرا که بخش بسیاری از بودجه این کشور را صرف دستگاه امنیتی با هدف حمایت از خود و نظامش کرده است. دستگاه اطلاعاتی سودان جنایات وحشیانه‌ای را در دارفور مرتکب شده و در پی آن، دادگاه بین‌المللی، وی را مورد پیگرد قرار داد و برخی کشورها نیز به این بهانه حمایت‌های خود از کشور سودان را متوقف کردند.

برکناری عمر البشیر می‌تواند به تغییر گسترده در سودان منجر شود؛ به شرط آن‌که قدرت در این کشور در اختیار افراد دارای صلاحیت و تخصص از میان فرزندان سودان قرار گیرد.

پرسشی که اکنون مطرح است این که: سودان در مرحله انتقالی برای پیشرفت به چه مولفه‌هایی نیاز دارد؟

در پاسخ به این پرسش باید گفت؛ نخستین چیزی که سودان به آن نیازمند است، رها شدن از فاسدان اقتصادی و کسانی است که چرخه اقتصادی و اجتماعی این کشور را با چالش مواجه ساخته و مانعی در راستای تحقق پیشرفت به‌شمار می‌روند. گام دوم نیز بهبود روابط خارجی سودان با کشورهای همسایه است که در دوران زعامت بشیر بر سرزمین سودان فرصت‌های بسیاری از دست رفت و ضایع گردید.

به‌ویژه سیاست نادرست عمر البشیر درخصوص جنگ‌افروزی ائتلاف عربی در یمن که نتایج زیانبار بسیاری برای ملت سودان به دنبال داشت و کشورهای عضو ائتلاف عربی، به وعده‌های اقتصادی خود عمل نکرده و اوضاع معیشتی مردم سودان به دلیل این نبرد بیهوده و خانمان سوز بدتر از گذشته گردید. گام سوم، ایجاد اصلاحات اقتصادی در بدنه اقتصاد سودان محسوب می‌گردد؛ آنچه در شرایط کنونی توصیه می‌شود تشویق به سرمایه‌گذاری خارجی و اصلاح نظام مالیاتی در سودان است تا شرایط مطلوبی برای سرمایه‌گذاران و کارآفرینان خارجی مهیا شود.

ناگفته نماند سودان از تمدنی کهن برخوردار بوده و حدود ۵۰۰۰ سال تاریخ دارد و در شمال این کشور بقایایی از تمدن نوبی برجای مانده که قدمت آن از اهرام مصر نیز بیشتر و کهن‌تر است و ظرفیت گردشگری بسیار مهمی به شمار می‌رود. سودان کشوری است که می‌تواند با تلاش فرزندان خود و دستان کشاورزان و کارگرانش و خرد جوانانش روی پای خود ایستاده و به خودکفایی دست یافته و مشکلات کنونی را که شهروندان این کشور را آزار می‌دهد، برطرف کند.

منبع: رای‌الیوم

تظاهرات گسترده در شمال یمن

هزاران نفر از مردم یمن به مناسبت اولین سالروز شهادت صالح الصماد در استان صعده واقع در شمال این کشور تجمع و ادامه تجاوزات ائتلاف سعودی را محکوم کردند. آنها با در دست داشتن تصاویری از الصماد جنایات آمریکایی - سعودی در یمن را محکوم کردند. ائتلاف سعودی در ۱۹ آوریل ۲۰۱۸ با استفاده از پهپاد، صالح الصماد را همراه شش نفر دیگر از همراهان و مقام‌های یمنی به شهادت رساند. / فارس

تحریم‌ها، ما را قوی‌تر می‌کند

نیکلاس مادورو، رئیس جمهور ونزوئلا در واکنش به اقدام غیرقانونی آمریکا در تحریم بانک مرکزی ونزوئلا خطاب به واشنگتن گفت: تحریم‌های شما ما را قوی‌تر می‌کند. وی خطاب به آمریکایی‌ها گفت: «تحریم‌های شما کاملا غیراخلاقی و بی‌مسؤولیتی است. بانک‌های مرکزی (هر کشوری) مقدس است.» به گفته رئیس جمهور ونزوئلا، این کشور در نهایت قادر به مقابله با تحریم‌های آمریکا خواهد بود و راه خودش را پیدا خواهد کرد. / فارس

حدود ۶۳ میلیون نفر مصری واجد شرایط رای هستند و مقامات می‌گویند اگر کسی در آن شرکت نکند، مرتکب جرم شده است

شرکت در همه‌پرسی اصلاح قانون اساسی برای ریاست مادام‌العمر ژنرال السیسی با اما و اگرهایی روبه‌روست

مصر در مسیر دیکتاتوری

رحیم محمدی
بین‌الملل

این دومین بار است که عبدالفتاح السیسی، رئیس جمهور مصر به ایجاد تغییرات در قانون اساسی این کشور دست می‌زند. یک بار سال ۲۰۱۴ و یک بار دیگر هم اکنون. هدف از این کار تغییر تعدادی از بندهای قانون اساسی مصر به‌ویژه ماده ۱۴۰ آن است که مدت ریاست جمهوری در این کشور را از دو دوره چهار ساله به دو دوره شش ساله تغییر می‌دهد. با تصویب این قانون السیسی خواهد توانست تا سال ۲۰۳۴ همچنان در جای خود باقی بماند. بسیاری از جوانان مصری با این همه‌پرسی مخالف هستند و خواستار تحریم آن شده‌اند.

منابع خبری روز گذشته اعلام کردند نیروهای ارتش و پلیس مصر در استان‌های مختلف این کشور به منظور آمادگی برای برگزاری همه‌پرسی قانون اساسی مستقر شده‌اند. ارتش در بیانیه‌ای اعلام کرد: مأموریت‌های محوله به این نیروها، حمایت از شهروندان، مقابله با تمامی تهدیدات علیه مراکز اخذ رأی، نظارت و رصد هوایی تمامی ۲۷ استان این کشور است. روز چهارشنبه گذشته لاشین ابراهیم، رئیس هیأت عالی انتخابات مصر اعلام کرد ۱۹ تا ۲۲ آوریل (۳۰ فروردین تا سوم اردیبهشت) زمان همه‌پرسی برای تغییرات قانون اساسی است. او گفت روزهای جمعه، شنبه و یکشنبه در خارج رأی‌گیری خواهد شد و رأی‌گیری در داخل از شنبه تا دوشنبه صورت خواهد گرفت. سه‌شنبه هفته گذشته پارلمان مصر با اکثریت آرای نمایندگان این کشور، تغییرات در قانون اساسی را به تصویب رساند و دولت را مکلف به برگزاری همه‌پرسی برای کسب نظر مصری‌ها درباره تغییرات کرد.

روند رای‌گیری

روند رای‌گیری از مصری‌های مقیم خارج از صبح دیروز شروع شد و امروز نیز قرار است مصری‌ها به پای صندوق‌های رای بروند و در این باره نظر موافق یا مخالف خود را اعلام کنند. به گزارش الاهرام، لاشین ابراهیم در توضیح شرایط همه‌پرسی گفت: حدود ۶۳ میلیون نفر واجد شرایط رای هستند و این رای‌گیری یک وظیفه و تکلیف ملی است و کسی که در آن شرکت نکند، مرتکب جرم شده است. وی همچنین تاکید کرد ۲۰ هزار قاضی بر این انتخابات نظارت خواهند داشت و ۱۲۶ هزار کارمند در ۱۰۸۷۸ حوزه اخذ رای در انتشار شهروندان خواهند بود.

اصلاحات مورد نظر به صورت رسمی تاکید می‌کند رئیس جمهور کنونی اجازه انتخاب به عنوان ریاست جمهوری تا دو دوره شش ساله را دارد؛ در حالی که دوره کنونی ریاست جمهوری السیسی در سال ۲۰۲۲ به پایان می‌رسد. به همین دلیل گفته می‌شود اگر این همه‌پرسی تصویب شود عبدالفتاح السیسی خواهد توانست تا سال ۲۰۳۴ برای ادامه ریاست جمهوری خود نامزد شود. این اصلاحات همچنین شامل افزایش اختیارات رئیس جمهور در خصوص پست وزارت دفاع است تا بتواند موانع احتمالی موجود در مسیر ابقای ریاست جمهوری عبدالفتاح السیسی را بردارد. قانون اصلاح شده در سال ۲۰۱۴ به رئیس جمهور اجازه برکناری وزیر دفاع به صورت مستقیم را نمی‌داد و این مجوز تنها با موافقت شورای عالی نیروهای مسلح فراهم می‌شد، اما بر اساس اصلاحات جدید این حق از شورای عالی نیروهای مسلح گرفته می‌شود و بار دیگر در اختیار رئیس جمهور قرار می‌گیرد. عبدالفتاح السیسی سال ۲۰۱۳ و در پی تظاهرات علیه محمد مرسی، رئیس جمهور وقت مصر، در یک کودتای نظامی قدرت را در این کشور به دست گرفت. او در حال حاضر ۶۴ سال دارد و این تغییرات راه را برای او باز می‌کند تا بتواند تا ۸۰ سالگی در قدرت بماند. به همین دلیل مخالفان می‌گویند این همه‌پرسی برای هموار کردن راه به منظور مادام‌العمر کردن ریاست جمهوری السیسی برگزار می‌شود.

عقبگرد

اجرای اصلاحات در قانون اساسی با مخالفت معارضان در داخل و خارج از مصر مواجه شده است. در همین ارتباط جنبش جوانان ۶ آوریل در بیانیه‌ای بر مخالفت قاطع خود با اجرای اصلاحات در قانون اساسی و فراهم کردن زمینه بقای عبدالفتاح السیسی در رأس قدرت تأکید کرد. محمد البرادعی، برنده جایزه صلح نوبل و از مخالفان عبدالفتاح السیسی نیز در توییتی این تغییرات را عقبگرد بهار عربی توصیف کرد. پایگاه اینترنتی العربی الجدید که وابسته به مخالفان السیسی است طی گزارش مفصلی نوشت بسیاری از قضات مصری حاضر به همکاری در این همه‌پرسی نشده و آن را تحریم کرده اند. زیرا به گفته آنان، این همه‌پرسی استقلال قوه قضاییه را از این هم که هست کمتر خواهد کرد. به گزارش همین منبع در مقابل دولت مصر تلاش می‌کند با دادن امتیازات مالی به قضات آنها را به همکاری و نظارت بر همه‌پرسی تشویق کند. ناظران پیش‌بینی می‌کنند میزان مشارکت مردمی در این همه‌پرسی پایین باشد.

با این حال دولت السیسی تلاش می‌کند با ایجاد این تغییرات ثبات و تداوم خود را حفظ کند. السیسی از همان ابتدای کار به کمک‌های خارجی متکی بود و با دریافت وام‌های کلان از عربستان سعودی، امارات و کویت توانست به اوضاع آشفته مصر سر و سامان جدیدی بدهد. عبدالفتاح السیسی ضمن نیاز شدیدی که به عربستان سعودی دارد در عین حال سعی می‌کند از این کشور مستقل عمل کند. یکی از تازه‌ترین اقدامات او اعلام عدم مشارکت کشورش در برنامه موسوم به ناتوی عربی بود که بازتاب‌های گسترده‌ای داشت. با این همه السیسی، مصر و عربستان را کنار هم به عنوان ستون‌های اصلی ثبات در منطقه غرب آسیا معرفی می‌کند.

فضای مجازی

همزمان با اعلام برگزاری همه‌پرسی در مصر، در فضای مجازی نیز موجی از تحریم‌ها به راه افتاد. مخالفان با به راه انداختن هشتک# ما نمی‌رویم شرکت نکنند در این همه‌پرسی حضور پیدا نکنند.

به گزارش العربی الجدید، فعالان با طرح شعارهای «نه به اصلاحات قانون اساسی» مخالفت خود را با آن اعلام کردند. سما نور یکی از این فعالان در پیامی توییتری نوشت: «قانون اساسی ما همان قانون اساسی ۲۵ ژانویه [انقلاب مصر و سرنگونی مبارک] است. قانونی که طرفدار فقیران و محرومان بود و باعث گران شدن قیمت کالاها نمی‌شد». یا فرد دیگری به نام احمد حسن نوشت: ما در این رای‌گیری شرکت نمی‌کنیم.

قانون اساسی آنها باطل است. حکومت نظامیان باید سرنگون شود». فرد دیگری به نام ابوحبیبه می‌نویسد: به ما می‌گویند به خیابان بیایید، اما اگر مردم به خیابان بریزند آنها را بازداشت می‌کند و می‌کشند. چنان‌که در میدان رابعه و سایر جاها مردم را کشتند». دیگری با تمسخر همه‌پرسی می‌نویسد: «این همه‌پرسی به چه کاری می‌آید و می‌تواند کدام یک از صف‌های ما برای نان و گاز و سیب‌زمینی و... را چاره کند؟ سیسی فقط در حال گرفتن است و می‌گوید بدهید! بدهید!»

همزمان با اعلام برگزاری همه‌پرسی در مصر، در فضای مجازی نیز موجی از تحریم‌ها به راه افتاد. مخالفان با به راه انداختن «هشتگ ما نمی‌رویم» از مردم خواستند در این همه‌پرسی حضور پیدا نکنند

سودای مادام العمری

درنگ

دوره کنونی ریاست جمهوری السیسی در سال ۲۰۲۲ به پایان می‌رسد. به همین دلیل گفته می‌شود اگر این همه‌پرسی تصویب شود عبدالفتاح السیسی خواهد توانست تا سال ۲۰۳۴ برای ادامه ریاست جمهوری خود نامزد شود.

او در حال حاضر ۶۴ سال دارد و این تغییرات راه را برای او باز می‌کند تا بتواند تا ۸۰ سالگی در قدرت بماند.

ترامپ: بازی تمام شد

دونالد ترامپ، رئیس جمهور آمریکا به دنبال انتشار گزارش بازرس مولی و اثبات عدم همکاری او با روسیه، در پیامی توییتری واکنش نشان داد و اعلام کرد «بازی تمام شد»! او خطاب به مخالفانش نوشت: هیچ تبانی (با روسیه) و مانع‌تراشی (در روند تحقیقات مولر) در کار نبود. نفرت‌پراکن‌ها و دموکرات‌های چپ افراطی؛ بازی تمام شد. این درحالی است که دموکرات‌ها می‌گویند تازه این آغاز بازی است.

ویلیام بار، دادستان کل آمریکا با استناد به گزارش مولر اعلام کرد: گزارش رابرت مولر، بازرس ویژه تحقیقات درباره دخالت ادعایی روسیه در انتخابات آمریکا نشان می‌دهد ترامپ در جریان رقابت‌های انتخاباتی سال ۲۰۱۶ با طرف‌های روس همکاری نکرده است، ترامپ اقدامی برای مانع‌تراشی در تحقیقات مولر نیز انجام نداده است. وی خاطرنشان کرد: روس‌ها فقط رایانه‌های حزب دموکرات و هیلاری کلینتون، رقیب ترامپ را هک کرده و آنها را در اختیار ویکی‌لیکس قرار داده بودند.

ترامپ روز گذشته نیز در یک پیام توییتری دیگر نوشت او می‌توانسته رابرت مولر را اخراج کند، اما به چنین اقدامی دست نزده است. وی با استفاده از تعبیر «جادوگری» با اشاره به تحقیقات مولر نوشت: «من این حق را داشتم که اگر می‌خواستم این جادوگری را تمام کنم. می‌توانستم اگر می‌خواستم همه از جمله خود مولر را اخراج کنم، ولی انتخاب کردم این کار را نکنم. حق داشتم از امتیاز ویژه رئیس جمهور استفاده کنم، ولی استفاده نکردم.»

وزارت خارجه روسیه نیز در واکنش به انتشار این گزارش اعلام کرد: در گزارش مولر هیچ سند و مدرکی درباره مداخله مسکو در انتخابات ریاست جمهوری آمریکا وجود ندارد. گئورگی بوریسینکو، مدیر بخش آمریکای شمالی در وزارت خارجه روسیه در این باره گفت: در این گزارش هیچ ادله‌ای مبنی بر مداخله روسیه در انتخابات ریاست جمهوری آمریکا وجود ندارد. حتی یک سند هم در این باره نیست. مؤلفان این گزارش تأکید کرده‌اند هیچ گونه سند و مدرکی در این باره ندارد.

با این حال به گزارش فارس، جرالد نادلر، یکی از نمایندگان ارشد دموکرات گفته است انتشار این گزارش پایان کار نیست و تازه آغاز راه است. وی در کنفرانس خبری روز پنجشنبه مستقیما به ارزیابی وزیر دادگستری از گزارش مولر در این زمینه حمله و تاکید کرد از ویلیام بار، وزیر دادگستری انتقاد دارد. وی از گزارش مولر با عنوان نقشه راهی یاد کرد که می‌تواند تحقیقات بیشتر کنگره را به دنبال داشته باشد و گفت: «اکنون کنگره وظیفه دارد تا از رئیس جمهور بخواهد در این زمینه پاسخگو باشد.» وی همچنین ویلیام بار، دادستان کل را متهم کرد که نقش ناامیدکننده‌ای در تضعیف وزارت دادگستری آمریکا به منظور حمایت از رئیس جمهور داشته است. رئیس کمیته قضایی مجلس نمایندگان به‌شدت از اقدامات ویلیام بار در ارزیابی گزارش رابرت مولر در زمینه مداخله روسیه در انتخابات سال ۲۰۱۶ آمریکا انتقاد کرد و گفت: «دادستان رویکرد ریاکارانه و گمراه‌کننده‌ای را در این‌که رئیس جمهور کار خطایی انجام نداده در پیش گرفته است. ما قویا نمی‌توانیم به آنچه ویلیام بار گفته، باور داشته باشیم.»

ترامپ و هوادارانش سخنان «بار» را درباره گزارش مولر، یک عذرخواهی تمام عیار دانسته‌اند. کوین مک‌کارتی، رهبر نمایندگان جمهوریخواه حامی رئیس جمهور در پیامی در قالب توییتی مدعی شد گزارش مولر نشان داد هیچ اتفاقی نیفتاده است.

ناظران می‌گویند با وجود این‌که گزارش مولر در نهایت منتشر شده و عدم ارتباط ترامپ یا ستاد انتخاباتی او با روسیه را نشان می‌دهد، اما پرسش مربوط به تلاش ترامپ در ایجاد مانع در اجرای عدالت همچنان بی پاسخ مانده است. به همین دلیل ممکن است طی روزهای آینده شاهد کشمکش‌های بیشتر دموکرات‌ها با دونالد ترامپ باشیم. گزارش ۴۴۸ صفحه‌ای تیم تحقیق مولر در نهایت روز پنجشنبه با سانسور بخش‌هایی از آن منتشر شد و تیم حقوقی رئیس جمهور آن را پیروزی تمام‌عیار خوانده است. رابرت مولر که توسط وزارت دادگستری برای رهبری تحقیقات درباره نقش احتمالی روسیه در انتخابات آمریکا منصوب شده بود همراه با تیم خود برای تهیه این تحقیقات فعالیت کرده بود.

جرالد نادلر، یکی از نمایندگان ارشد دموکرات گفته است انتشار این گزارش پایان کار نیست و تازه آغاز راه است و گزارش مولر نقشه راهی است که می‌تواند تحقیقات بیشتر کنگره را به دنبال داشته باشد

کلاف سر در گم تحولات لیبی

در حالی که نیروهای ژنرال حفتر همچنان طرابلس پایتخت لیبی را تهدید کرده و هر از چندگاهی به مناطقی از این شهر حمله می‌کنند، شورای امنیت سازمان ملل متحد به دلیل اختلافات درونی خود نتوانست راهکاری برای نجات این شهر پیدا کند. نکته عجیب این‌که دولت‌های بزرگی همچون آمریکا و روسیه می‌گویند حاضر نیستند بر ژنرال حفتر برای توقف درگیری‌ها فشار وارد کنند. اتفاقی که نشان می‌دهد مساله جنگ در طرابلس نه یک مساله داخلی بلکه بیشتر به منازعات دولت‌های خارجی برمی‌گردد.

به گزارش تسنیم، نشست اضطراری و غیرعلنی پنجشنبه‌شب شورای امنیت درباره اوضاع لیبی بی‌نتیجه پایان یافت. منابع دیپلماتیک در این‌باره اعلام کردند، ایالات متحده و روسیه در این نشست گفتند که نمی‌توانند قطعنامه شورای امنیت را که خواهان آتش‌بس در لیبی است، در شرایط کنونی تأیید کنند. به‌گفته این منابع، روسیه با قطعنامه‌ای که انگلیس آن را آماده کرده بود و از ژنرال خلیفه حفتر، فرمانده نیروهای شرق لیبی به‌دلیل تشدید خشونت در لیبی انتقاد می‌کرد، مخالفت کرده است. جالب این‌که آمریکا نیز دلایل مخالفتش را با این قطعنامه نگفت تا روشن شود احتمالا معامله‌ای بین آمریکا و روسیه بر سر طرابلس صورت گرفته است. دولت‌های مصر، عربستان و روسیه در کنار فرانسه از تحرکات ژنرال حفتر در لیبی حمایت می‌کنند. حتی در خبری آمده بود که دولت فرانسه قصد تحویل سلاح‌های پیشرفته به نیروهای خلیفه حفتر را دارد.

این درحالی است که سازمان ملل از دولت فائز السراج حمایت می‌کند که در طرابلس مستقر است و حکم بازداشت ژنرال حفتر را صادر کرده است. به دنبال نشست ناکام شورای امنیت، غسان سلامه، فرستاده سازمان ملل در امور لیبی «نگرانی شدید خود را درباره خطر تشدید درگیری‌ها طی چند روز آینده ابراز کرد». یک دیپلمات دیگر اعلام کرد «نیروهای مسلح به مناطق مسکونی نزدیک می‌شوند». درگیری نیروهای شرق (طبرق) و غرب (طرابلس) لیبی، دیروز شانزدهمین روز خود را پشت سر گذاشت. به گزارش وزارت بهداشت جهانی، تلفات این درگیری‌ها تاکنون به ۲۰۰ کشته و ۸۱۶ زخمی رسیده است. همچنین بیش از ۱۸ هزار نفر از خانه و کاشانه خود آواره شده‌اند. روز گذشته اعلام شد جنگنده‌های ناشناس، شهر طرابلس پایتخت لیبی را بمباران کردند.